

Hibru Teik pas hani teka Ju kahikahi Jises Kraiss Kakain ti haxewai teik pepa ie

Sai 35 ahang muhin ti Jises moih aliawa ape Haeu waxi i hani tesol tonan, laha tai teik pas ie hani teka Ju kahikahi Jises Kraiss. Tek a Ju kak kakai Arameik ma kakai Hibru, aile ape tin seilon axai laha Hibru. Tek a Ju kahikahi Kraiss, seilon liai axi lato kawatan nake ti xoxoi namilolato tetan ape teka ti lato to nanamiloi ka pamu ewian na lato tai sohot kahikahin. Pahalato usi tatalei aweisalulato teka Ju, tetenen lawe lato usiusi ti hasawiai wasolalato hani kapi Haeu. Aile ape teik pas ie i kakaxi ka na kaha soh ti Jises Kraiss ma usi aweisalun, se pamu tuah ti usiai saun ti teka Ju. I kola ka Kraiss se pamu masiwian ti teka engel, Moses ma teteka Ju masiwi ti hukuminiai seilon ma Haeu nake puki i se Haeu. A i tin seilon masin kaha, i ilameni ttoi kawatan ti kaha tutunahi. Tenen namil haun ti Haeu xinoti kapi seilon se pamu tuah ti tenen namil ti i xinotimu kapi teka Ju. Hahitake tenen namil haun ien Jises Kraiss i se tel tuhai wasolakaha ma Haeu. I se tel masiwi tapein ti hukuminiai seilon ma Haeu. Aile ape mewenae na namilokaha xoxoan ti Jises Kraiss ma kaha usi hawane i, Haeu namiloi ukek kaha seilon tetan. Tel tai ai teik pas ie i hahakui seilon ti tu xox hawanewa ti Jises Kraiss hanowi kilan seilon ti imat laha tai tale tehitolaha hani Haeu kalak seilon liai aile halialu laha.

Jises i tel Nati Haeu

¹ Ti kuwen Haeu hapuasa teka kuluiai kakaian kakanei teka matahaun ti kaha. Taun telok telok lato hapuasa aweisal tenen tenen kakanealaha. ² Tuahe tetelok ti ngain tapeinan ti tehu pon itan ie, i hapuasa tel Natun

kakaneakaha. Haeu kilami i tame lawe waliko. I hapuasa tel Natun tanomia i tehu pon ie ma lawe waliko ti heihon. ³ Puki alia Jises hina lalape pohe Haeu ma soliaian. Lawe namilon, woun ma pupuasan kola hawane ka puki i se Haeu. Lawe waliko i soli hahamalum ti tuahe pohe kakaian. I tetel i mat awaiakaha ti kawatan ti lialui woukaha lehe kaha sohot seilon haun ti usiai nauna ti Haeu. Muhin i to sai manau ti Haeu tel pate pohen, tetesol totone Masiwi.

Jises Krai pamu masiwian ti teka engel

⁴ Aile ape Haeu hana i pamu masiwian ti teka engel. I hani Jises ax tenen pamu lapan ti axalato. ⁵ Haeu tai kaakane tel na engel ukek,

“O se Natuk. Nga kilamiwen o ailei puasain tuah.” (Ps 2:7)

Tin Haeu tai kaakane tel na engel ukek,

“Nga tel Tamam

a o tel Natuk.”

(2 Sam 7:14)

⁶ Lokon ti Haeu taloma tel Natun pate tuah hani tehu pon ie i ukek,

“Hatesol engel tetak haxawawa axan.”

(Deut 32:43)

⁷ Ti Haeu kakak sale teka engel i ukek,

“Nga tanomi teka engel unauak.

Nga hapuasa lato hanowi ti nga hapuasa

aupol ma ah ailei waliko ti pahak.”

(Ps 104:4)

⁸ Tuahe ti Haeu kakane tel Natun i ukek,

“O se Haeu, o tel Masiwi tapein lian tehue.

Nenein tetam lawe pate sawisawin.

⁹ O waheni lawe waliko solian

ma watakai hatesol waliko lialun.

Aile ape o tunahi amuam lalap ti nga tel Haeu tetam

kilami o pamu masiwian ti teka tuaum.” (Ps 45:6-7)

¹⁰ Tin i ukek,

“Tel Masiwi, ti hutuai lawe waliko

o tanomi tehu pon itan
ape ti puki minam wanen
o tanomi hatesol waliko patul.

¹¹ Tesol waliko ien tapo tamus tuahe o hamalum kapita.

Laha masin maia, aneso i wasa.

¹² O sohi laha hanowi na tel seilon sohi
tehu puxuaun watata.

Tuahe o tap tahi sohiaiam
ma tap tahi mateam.”

(Ps 102:25-27)

¹³ Haeu tai kaakane tel na engel ukek,

“Toma papak tepaun manau ti neinia seilon

atengi tataen nga hanawa teka seilon laha pahoxai o
hani hahitakam.”

(Ps 110:1)

¹⁴ Tek a engel se tuahe unau Haeu. Laha se spirit solian
Haeu talo hualiai teka seilon tetan, teteka Jises awai ti
lawe waliko lialun lehe laha to kapi Haeu lian tehue.

2

Tu xoxoa ti kakai Haeu

¹ Aile ape kako tu xoxoa ti kakain salan kako hongoen,
uke kako hanowi waian na i sel he aweisal ape i oh manan.

² Kako tioi ka kakain ti teka engel kaxiwen se kakai Haeu
wanen. Tel na i kum hong tamani kakaialato ma i xaputi
tenen na nauna, liai Haeu axiwen i kawatan. ³ Ape lehe
amuto ukek kako pon saliniai kawatan ti kako kum nam
waxi soliai puase Jises Krai tel awaiakako? Puki i kakawen
sale Haeu awai seilon ti kawatan ti lialui woulaha ape
teteka laha hong, laha kaxi hakouta hani kaha. ⁴ Haeu

kola hawanewen ka kakain ien se salan. Ti haxoxoan i
aile kilan kolakol ma waliko tenen lalap ti pohen. Tin i
hani hetekie Holi Spirit lehe i hapohea seilon tetan ti ailei
puasain tenen tenen usiai namilon.

Jises sohot seilon hanowi kaha

⁵Tuai tesol waliko ien, tehu pon itan ti imuh ti kako teka kahikahi Krais kakak, kumahe ka teka engel Haeu hana masiwi ti tehu pon ien. ⁶Masin ti David kakak leili pepai Haeu,

“Haeu, seilon waliko la lehe o to nanamiloi?
Seilon pate naun tuahe o to ngangahati.

⁷Kalak leili teik taun kukunun
o teheni i hani pamu itan ti teka engel,
muhin o hana i seilon tuah ma hani i ax lalap.

⁸Ape o hana lawe waliko hahitakan.” (Ps 8:4-6)

Tap tenen waliko kumahe i ngangahati. A aope ie kaha tai ningahi na i ngahati lawe waliko. ⁹Tuahe kako paxai tioi sale masiwi Jises. Kalak leili taun kukunun i pamu itan ti teka engel, Haeu hana i pate tuah ma hani i ax lalap nake i mat hualiai seilon. Ti soliai Haeu hani kaha, i hani lioi Jises kau kawatan ape i mat ukei kahi lialui woi lawe seilon. ¹⁰Tenen waliko ti Haeu ailewen ien, liai pate sawisawin wanen. I tetel i tanomi lawe waliko tetan ma hasolia hahamalumini. Ti Jises uke kawatan ti kaha, i sohot tel Masiwi pate solian neinia kilan seilon hani Haeu lehe laha soh hawane tetan ma laha uke tonain tuah ti tesol tonan.

¹¹I aile hasawi laha lehe laha sohot seilon tenen Haeu amuke hawane. Ape Jises ma teka seilon ien Tamalato telawe. Aile ape i kum nomuha na i axai lato talin.

¹²Masin ti i kakanewen tel Taman leili pepaun,
“Nga kaxi sameni soliaiam hani teteka amite talin.

Nga haxawa axam ti amite apuha hetekie.” (Ps 22:22)

¹³Tin i ukek,

“Namilok pate xoxoan ti Haeu.” (Isa 8:17)

Ape tin i kak ulea ukek,

“Hongoa! Nga ma teka ti Haeu hana hani hahitake
ngangahat tetak masin natuk wanen,

ati amite aile usiusi namilon.” (Isa 8:18)

¹⁴ Nake kako teka nati Haeu se seilon, Jises tin i takah hanowi kaha seilon lehe pon i mat ukei totonakaha. Ti matean i halialu tamusuke Satan, tetel nenein tetan mewenae kane matemate. ¹⁵ Ti aweisal tewau ien Jises ox-oxi teka laha mamata hawane na laha mat ape mataualaha to titinoi laha ti hatehu totonalaha.

¹⁶ Kako hatesol tioi ka kumahe Jises luama ti hualiai teka engel. I luama hualiai teka kahi nati Abraham. ¹⁷ Aile ape tap tewau aweisal liai. Jises sohot hawane seilon hanowi kako, teteka masin ka ukalan ma tuan wanen lehe i sohot masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. I masiwi tenen i ilameni tioi kawatan ti seilon ma i tahane hawane kaha. I hana hatapo tupuan ailei lawe waliko ti Haeu kilamiwen i ailean. I tetel i mat ukei kahi lialui woukaha. ¹⁸ I pon hualiai seilon ti Satan tohong i haputa xoxoi namilolaha ti Haeu nake puki i tunahiwen kawatan ti totohong tenen ien.

3

Jises pamu masiwian ti Moses

¹ Tesol soliai akikik ti Krais, Haeu kilamiwen amuto puas usiai aweisalun ma tonai kapin lian tehue. Nam paxai aluiniwa sale Jises. Kako soh ma kakaxi ka i se tel aposel tuah ti Haeu ma tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. ² I aile matuhini puasain ti Haeu kilamiwen i ailean. Tin masin Moses i aile matuhini puasain ti Haeu haniwen i ti hualiai teka seilon tetan, laha masin ingi Haeu. ³ Tuahe Jises axan pamu lapan ti Moses, pate masin tel seilon ataiai tehu ing. Sawisawin na seilon sameni i akulai tehu ing meinan. ⁴ Lawe ing hina teka ataian tuahe Haeu tetel i aile hasohotu lawe waliko.

⁵ Moses ngahati hasolia hawane teka seilon ti Haeu a i tuahe unauan. Pupuasan kola waliko tenen ti na Haeu kaxi haxewa imuh. ⁶ Tuahe Jises Krais i se Natun wanen

ma masiwi ti hatesol seilon ti Haeu hetekie i aile lawe waliko ti Haeu pahan. Kako teka kahikahi Kraiss kako se ingi Haeu na kako aka kongini xoxoi namilokako tetan ma ti angiamataiakako kako kola kakapitini pakataiakako hani Kraiss hetekie tin kako mon atetengi lawe waliko solian Haeu kakawen i hani kako.

Kakain ti lepeteniai kakapax

⁷ Aile ape kako hong matainiwa waliko ti Holi Spirit kakaxi leili pepai Haeu. I ukek,
“Aope ie Haeu kaakane amuto.

Hong tamaniwa kakaian.

⁸ Kum hahailaia patumuto

hanowi ti teka matahaun ti amuto.

Laha pahoxai nenein ti Haeu leili taun ti totohong
ti laha luluawa he lohong.

⁹ Kalak ti leili ahang 40 Haeu to ailele

kilan waliko lalap ti pohen ti laha ningahiwen,

laha hahele hawane i ti lialui woulaha.

¹⁰ Aile ape lon lialun wanen ti tesol seilon ien

nake namilolaha lawe i kalal sel ti usiai namilon.

Laha kum nahih matuha aweisal ti i neneini.

¹¹ Ti lengei Haeu i tuoha ka tap laha po uke

tonain ti hanawain wanen kapin.”

(Ps 95:7-11)

¹² Tesol akikik ti Kraiss, kolongeni kewak ka tap tel ti amuto hina namil lialun ti kakapax tenen i kapiti hasele amuto ti Haeu tetel lawe i to papaxai woukaha. ¹³ Haxoxoa tel tel ti amuto lawe ngain ti amuto hina taun tutuen lehe saun lialun kum neini hakalala amuto ti waliko salan ape amuto pahoxai namili Haeu. ¹⁴ Na namilokako xoxoan ti Haeu hani tataen kako mat hanowi ti uli kako sohotua seilon tetan, kako uke tuai Kraiss lawe waliko. ¹⁵ Aile ape nameni konginiwa teik kakain ti leili pepai Haeu,

“Aope ie Haeu kaakane amuto.

Hong tamaniwa kakaian.

Kum hahailaia patumuto

hanowi ti teka matahaun ti amuto
lokong ti laha pahoxai nenein ti Haeu.” (Ps 95:7-8)

¹⁶ Kaie amuto ukek aita tesol seilon laha hongoen kakai Haeu ape laha pahoxai nenein tetan? Se tetesol Moses neini ahutima ti Iqip! ¹⁷ Kaie Haeu lelengeini aita leili ahang 40? Se tetesol laha to ailele saun lialun ape laha mat ti laha tutuen he lohong. ¹⁸ Kaie Haeu tuoha hahani aita ka tap laha po uke tonain ti hanawain wanen kapin? Se tetesol laha tahi nauna tetan. ¹⁹ Se ape kako tioi ka laha tai uke tonain ien nake laha kapaxe Haeu.

4

Teka seilon ti Haeu laha uke tonain ti hanawain wanen

¹ Aoqe ie Haeu ilolowi tutuen kako ukei tonain ti hanawain wanen kapin. Tuahe kanipeti aluniwa woukako uke Haeu halini kako ukean. ² Kako tin kako hongoen meng solian ti Haeu hanowi teka seilon lokong ti Moses. Tuahe i kum aile uke tenen na solian hani laha nake laha kapaxe Haeu. ³ Mewenae teka namilolaha xoxoan ti Haeu laha uke tonain kapin ti i hatona hanawai hawane seilon. Tuahe teka laha kapaxe i, liai teik pepaun kakawen i ukek,

“Ti lengei Haeu i tuoha ka

tap laha po uke tonain ti hanawain wanen kapin.” (Ps 95:11)

I kak ukek kalak tonain ien liai hoi apesenan lokong ti Haeu tanomi tehu pon ie. ⁴ Kako tioi ka tesol ti he pepai Haeu i kak sasati sale hanawai Haeu ti i ukek, “Telao ngain tepanim huohu i hanau ti puasain ti tanomia waliko.” (Gen 2:2) ⁵ Tuahe teik kakain liai leili pepai Haeu i ukek, “Tap laha po uke tonain ti hanawain wanen kapin.” ⁶ Teka seilon lokong ti Moses laha kum uke tonain ien nake laha tahi kakai Haeu. Tuahe hina seilon laha pon ukean. ⁷ Aile

ape Haeu axi tatale taun hani seilon lehe waxi kaha uke tonain ien. Masin ti David tel masiwi kakaxi leili pepai Haeu, kuewa muhin ti Josua neiniwa teka Israel hani texux xux ti Haeu hani laha. I ukek,
 “Aope ie Haeu kaakane amuto.

Hong tamaniwa kakaian.

Kum hahailaia patumuto.”

(Ps 95:7-8)

⁸ Texux xux ti Josua neini haniwen teka Israel, kumahe tetesol ti laha tunahi tonain tenen ti i kakaxi ie, tetenen tonain ti hanawain wanen kapi Haeu. Na masin laha tunahiwen, Haeu tai ukek ka hina taun tutuen ti seilon uke tenen tonain ien. ⁹ Aile ape Haeu ilolowi tutuen teka seilon tetan ukei tonain ti hanawain wanen kapin. ¹⁰ Teka seilon ti Haeu hatona hanawai hawane laha, tesol seilon ien se ape laha hanau hawane nake laha ailewen lawe waliko ti Haeu pahan, masin ti Haeu hanau tela ngain tepanim huohu muhin ti i tanomiwa lawe waliko. ¹¹ Aile ape kako haelieliwa lehe Haeu hatona hanawai hawane kako. Na tap, namilokako ti Haeu i put hanowi teka matahaun ti kako lokon ti Moses, teteka laha tahi kakai Haeu.

¹² Kakai Haeu hina poh ma pupuasan. I akulai puase ngol tenen hahupaun pate angian i koti hawalohu uke tupui manixux ma kelai hetekie tataen wekin ma kuin. Tin masin kakai Haeu i soh taponga hawane hani leili namilokaha ti kola hatakeiai isiai pahakaha ma woukaha. ¹³ Tap tenen waliko likohenan ti Haeu, lawe waliko takean ti he pulan. I tioi hawane lawe waliko ti seilon ailele. I tetel imuh kako tel tel tuke woukako hani i.

Jises tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon

¹⁴ Aile ape kako aka kongini haxoxoa namilokako ti Jises Krais tel Nati Haeu. I tel masiwi tapein ti hukuminiakako Haeu, tetel ape i tahia kewen tone Haeu. Tap tel ulea pamu masiwi. ¹⁵ Tel masiwi ti kako ien, i ilameni tioi

lawe waliko tenen kako tae ti usiai namili Haeu nake puki i tunahiwen totohong hanowi kako, tetenen ti haputai seilon hani saun lialun. Tuahe i tai hongeni ailei tenen na waliko lialun. ¹⁶ Aile ape ti pakataiakako kapi Jises Kraiss, hamatuawa kako kakanei Haeu. Ti lalape soliaian i huali kako na kako tae ti tenen na waliko. Na kako aile waliko tenen lialun, kako kameiwa i oxoxiakako ti kawatan ti saun tenen ien ape i kola hani kako tatahan tetan.

5

¹ Lawe masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lato se seilon masin kaha. Haeu kilami lato ailei puasain wasolan ma seilon. Ti teka seilon kau hani Ingi Haeu waliko tenen i kahui lialui woulaha, lato tuke awalaha hani Haeu. ² Lato pon aile hamalehu hani teka seilon laha talesi usiai nauna ti Haeu nake puki lato se seilon masin kaha ape tin lato tunahi totohong. ³ Aile ape tin lato kau hani Haeu waliko tenen i kahui puki lialui woulato, kumahe mewenae ti teka seilon liai.

⁴ Tap tel i tua sohot masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ti xoxoi isiai pahan. Puki Haeu kilami i ailei tenen puasain tuah ien masin ti lokon i kilami Aron. ⁵ Tin masin Jises Kraiss, kumahe i soxosox ukei tehu tonain pate tuah ti masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. Puki Haeu kilami Jises lokon ti i kakane i ukek,

“O se Natuk. Nga kilamiwen o ailei puasain tuah.” (Ps 2:7)

⁶ Masin ti Haeu kakawen ti tesol liai leili teik pepaun, i ukek,

“O to lian tehue masiwi tapein

ti hukuminiai Haeu ma seilon,

tetel ti Melkisedek tu kikilami.”

(Ps 110:4)

⁷ Lokon ti Jises toto he tehu pon ie, lawe i lotu hani Haeu. Ti lehe ape i kau kawatan lalap, i lotu eliel hani

Haeu ti leili tangitangi ma kawate tian. I lotu eliel hani tetel i pon awaian ti tehu matemate. Nake ti Jises hong tamani kakai Haeu, Haeu hong waxi lotu tetan a i aile hapoponowi puki namilon. ⁸ Kalak Jises i tel Nati Haeu, i soh leili kaui kawatan ape kawatan ien hanau i hong tamaniai namili tel Taman. ⁹ Aile ape Haeu paxai ukek i tel seilon sawisawin tapein ape i sohot tel awaiiai tetesol seilon ti kawatan ti lialui woulaha ti laha hong tamani nauna tetan. Ape laha to kapi Haeu lian tehue. ¹⁰ Haeu hatona hakouke Jises tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon hanowi Melkisedek.

Teka seilon ti Haeu titioalaha ma xoxoi namilolaha tetan ala i lap ahe

¹¹ Kilan waliko tutuen kakaneamuto sale meng ie tu-ahe ailan ti nexi haniamuto nake amuto seilon tenen pate kuen tioiai aweisali Haeu. ¹² Amuto sohot kuwen kahikahi Krai, aope ie ala amuto hahanau teka seilon liai. Tuae tin tapai tutuen seilon liai hanau amuto waliko ti laha hahanau teka seilon sale Haeu ti uli laha sohotua kahikahi Krai. Amuto masin akaik pate kokol i susus tutuen ma kum ani uke an tenen ailan. ¹³ Teka laha susus laha akaik tutuen, laha kum pon paxai tioi aluiniai waliko tenen sawisawin. ¹⁴ An tenen ailan, kumahe akaik kokol anian. Tin masin mewenae teka seilon titioalaha sale Haeu ma xoxoi namilolaha tetan lap aheahele, laha puas eliel ukei anesoin ti waliko tenen solian ma waliko lialun ape laha aile usi waliko tenen sawisawin.

6

¹ Kako kum hamalum hahanowi ka uli kako huhutuiwa. Ti kako sohotua kahikahi Krai, kako towiahuen ti saun lialun ti i seselai kako ti Haeu ape kako hutui soh tetan. Tuae aope ie kako haxexe ahekewa anesoakako ma xoxoi namilokako ti Haeu lehe kako sohot seilon tenen usiai woi Krai. ² Hoi kako kewen nauna ti sale baptais, sale

hanai min patul ti seilon kameiai huhual ti Holi Spirit, sale xahatai seilon ti matemate ma ti Haeu axi teka seilon lialun kawatan ti tap tahi tapoan. ³ Aile ape kako puas eliel ahewa ti usiai woi Kraiss hetekie huhual ma nenein ti Haeu.

⁴ Teka seilon laha tale tamusuke tehitolaha hani Kraiss ma nauna tetan, i kum pon na laha soh ulea ti Kraiss. Teka seilon ien, kemuk laha tioiwen kakain salan ti Haeu. Laha ilameniwen lalape soliai Haeu ma puase Holi Spirit. ⁵ Tin laha paxai tioiwen soliai kakai Haeu. Laha ilameniwen waliko tenen lalap Haeu aile ti pohen. Poh tenen ien tin i hapuasa telok ti i luluainima. ⁶ Tuahe tin laha tale tamusuke tehitolaha hani Kraiss. Seilon tenen ien i kum pon na laha hana ulea namilolaha hani tel Nati Haeu nake masin ka puki laha tahi hakea ulei i hani he kross ma soxeni hawane i ti puli lawe seilon.

⁷ Namilo i paxaiwa huonen hepekeun. Hepekeun tenen i uke hakila kani akah, i haxexe hakila an solian hani teka seinian. Haeu aile hasolia hani tesol hepekeun ien. ⁸ Tuahe hepekeun tenen, kalak i uke hakila akah, i haxexe xon ma pahoah lialun, tap solian tetan. Teka seilon paxai ukek ka tap pupuasan ape laha lui lioi.

⁹ Tesol soliai akikik ti Kraiss, kalak nga kakane amuto sale tesol hepekeun lialun, nga kum ukek amuto masin ien. Nga soh ka amuto se seilon tenen soliai woumuto kokola ka amuto se teteka ti Kraiss awaiwen ti kawatan ti saun lialun. ¹⁰ Haeu lawe i aile waliko sawisawin. I kum pax akulai soliai puasamuto ma wawahen ti amuto kola hahani i, hetekie huhual ti amuto hahani teka kahikahi Kraiss liai. ¹¹ Pahak wanen tel tel ti amuto hik hawanewa usiai saun solian atengi tataen mateamuto lehe lawe waliko solian ti Haeu, i sohot hani amuto masin ti amuto mon atetengi. ¹² Nga watakai amuto sohot seilon tenen nunuxa ti usiai aweisali Haeu. Aile ape hanowiwa teteka seilon laha uke tesol waliko solian ien ti Haeu kakawen i

hani nake laha hina namil xoxoan hani i ma tap wanen kakapax ti ukean.

Waliko ti Haeu ukek i aile, liai i sohot

¹³ Ti Haeu kakanewa Abraham waliko solian i aile hani i, i tuoha alia ti puki axan. I kum tuoha ti axe tel liai nake tap tel pamu masiwi.

¹⁴ I ukek, “Nga kak kuinake ka nga aile hasolia hawane hani o ape o lupini hakila teka laha nakuama tetam.” (*Gen 22:17*)

¹⁵ Abraham mon atengi hahawane ape i uke waliko ti Haeu kakawen i aile hani i.

¹⁶ Seilon kak kuinake ti axe teka pamu tuah ti laha. Laha aile ukek ien lehe i hakui ka waliko ti laha kakawen se salan, tap kakapax ma he lungelung. ¹⁷ Tin masin na Haeu ukek i aile waliko solian hani teka seilon tetan, i kak kuinake ti puki axan lehe i kola hawane ka salan i sohot nake Haeu kum sohi waliko ti i namiloiwen. ¹⁸ Kako tioi ka Haeu malang wanen puputa. Ti i ukek i aile tenen waliko ape i kak kuinake ti puki axan, huonen waliko ie kola hani kako ka kakaian se salan. Tenen ien haxoxo kako ti upiai huhual tetan ma mon atengi hawanei waliko ti i kakawen i aile. ¹⁹ Masin ti teik xuot, i hapeti kongini tea wa lehe waxi i kum man, tin masin na kako mon atengi hawane waliko ti Haeu kakawen i aile, i haxoxo namilokako tetan ma kako pakata hamalum kapin. I neini kako hani tesol Tuah Tapein ti Haeu ti kako soh nonoa he teik maia. ²⁰ Jises hoi i sohoen imat ti huali hasohoakako nake i tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue. I tetel Melkisedek tu kikilami.

7

Melkisedek tu kikilami tetel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue

¹ Melkisedek tel ti imat. I masiwi ti Salem tehu taon lalap ma tin masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. I ailele puase Haeu tel axan lalap tapein. Ti Abraham aliliana ti hile, muhin ti i xoiniwa tesol hinalo masiwi lato neneini lawalawai seilon, Melkisedek nahih tengeni i ape kamei Haeu aile hasolia hanian. ² Abraham hani i tehu ti huopanim ti hatesol waliko i waxi ti i waxainiwa hilehile. Melkisedek, salangawe axan se “tel masiwi pate sawisawin.” Tin i ukek, “tel masiwi ti hatona hasoliai seilon” nake salangawe tenen ax Salem se masin, “hatona hasoliai seilon.” ³ Tap tel ttoi taman tinan ma sale nenex tetan. Tin laha kum ttoi loke takahan ma matean. Tap tel tai konginiwen lokon ti i tapo pupuasan ti hukuminiai Haeu ma seilon, aile ape masin ti tel Nati Haeu, i to masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue.

⁴ Namilo paxaiwa lalape axe Melkisedek. Tataen Abraham, tel matahaun ti kako Haeu namilo ukek pate tuah, tin i hani Melkisedek tehu ti huopanim ti hatesol waliko i waxi ti i waxainiwa hilehile. ⁵ Teteka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon lato nakuama ti Livai, lato waxi apuhini tehu ti huopanim ti hatesol waliko ti teka seilon. Kalak laha hatesol nakuama ti Abraham, tin lato aile saun tetenen usiai nauna ti Moses. ⁶ Melkisedek kumahe i nakuama ti Livai, tuahe tin i uke tehu ti huopanim ti hatesol waliko ti Abraham kalak Abraham se tel matahaun ti kako pate tuah ukei lawe waliko solian ti Haeu tuohawen. Ape Melkisedek tin i kamei Haeu ti aile hasolia hanian. ⁷ A kako ttoi ka tetel Haeu hani i poh ti aile hasolia haniai tel seilon liai, i se pamu masiwian ti tetel seilon ukei tesol waliko ien.

⁸ Teteka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon lato nakuama ti Livai, lato kum akeni haweluwelu tenen puasain ien nake aneso lato mat. Tuahe Melkisedek tu kikilami seilon tetel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue. ⁹ Tuai tesol waliko ien, i pon kaha ukek

ka lokon ti Abraham hani Melkisedek tehu ti huopanim ti lawe waliko, hanowi ka puki Livai ailele. ¹⁰ I sohot ukek nake kalak Livai tai takah lokon ien, Abraham lupinima i.

Jises tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon

¹¹ Lokon ti Moses hani teka seilon nauna ti Haeu, i kilami Aron ma teka laha nakuama tetan masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon. Lato paxai kolongeni ka seilon ususi tesol nauna ien. Tuahe pupuasalato i kum pon aile hasawiai seilon lehe laha sohot seilon sawisawin tapein. Aile ape Haeu kilami tel seilon liai ti hukuminiai seilon hani kapin masin Melkisedek, kumahe masin Aron tetel i nakuama ti Livai.

¹² Nake Haeu kilami tel seilon liai ti hukuminiai seilon hani kapin, tesol nauna ti sale neini hasawiai seilon tin i sohia. ¹³ Jises se tetel liai Haeu kilami ti hukuminiai seilon hani kapin. Teku Ju lawe laha kilami teteka seilon ti hukuminiai Haeu ma seilon, lato ahuma ti Livai. Tuahe Jises, kumahe i nakuama ti Livai. ¹⁴ Kako tioi ka Jises tel Masiwi ti kako i nakuama ti Juda. A Moses tai kilami tuahe na tel ti i nakuama ti Juda akeniai puasain ti hukuminiai Haeu ma seilon. Tap tel ti lato i ailelewen puasain ti haniai Haeu waliko tenen i kahui lialui woi seilon.

¹⁵ Ti Haeu kilamiwa Jises ti hukuminiai seilon hani kapin masin Melkisedek, i kola haxewa ka tesol nauna ti sale neini hasawiai seilon tin i sohia. ¹⁶ Jises sohot masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon kumahe ti usiai nauna ti sale kilamialato ka lato ahuma mewenae tehu nenex ti Livai. I uke tesol tonain ien ti lalape poh, tetenen ti i aile Jises moihin lian tehue. Aile ape puasain ti hukuminiai Haeu ma seilon tap i po tapo. ¹⁷ Masin ti Haeu kakanewen tel Natun leili teik pepaun, i ukek,
 “O to lian tehue masiwi tapein
 ti hukuminiai Haeu ma seilon,
 tetel ti Melkisedek tu kikilami.”

(Ps 110:4)

¹⁸ Salan wanen. Haeu talaheniwen tewau aweisal ti hukuminiai seilon hani kapin hahitake nauna ti Moses nake pate i kum puas ti hasawi tamusukei seilon. ¹⁹ Aile ape Haeu hei tenen aweisal liai ti hukuminiai seilon hani kapin. Na kaha hani namilokaha usiai tenen aweisal ien kaha pakata hawane kapin.

²⁰ Ti Haeu kilamiwa Jises Krai masiwi ti hukuminiai seilon hani kapin, i kak kuinake ti puki axan ka salan i sohot hawane. I tai kak kuinake ti teka liai sohot masiwi ti hukuminiai seilon hani kapin. ²¹ Jises Krai sohot masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon usiai tutuoh ti Haeu. Haeu kakanewen i leili teik pepaun, i ukek,

“Nga tel Masiwi ti lawe waliko,

nga kak kuinake ka o to masiwi tapein
ti hukuminiai seilon hani kapik lian tehue.

Namil ti nga ailewen ie tap nga po sohi.” (*Ps 110:4*)

²² Ti Haeu kak kuinake ka Jises Krai sohot masiwi tapein ti hukuminiai seilon hani kapin, i xinoti namil haun kapi teka seilon. Hahitakan, Jises Krai sohot tel seilon ti tuhai wasolakaha ma Haeu. Ape tenen aweisal ti hukuminiai Haeu ma seilon ien, i xoini hawane tenen aweisal ti hahitake nauna ti Moses.

²³ Ti laha usiusi tenen aweisal ti hahitake nauna ti Moses, laha to kilami sosohi teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon nake lawe lato mat ape tel liai saiti lato.

²⁴ Tuae Jises Krai tap tahi matean. I to masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue. ²⁵ Aile ape i tel awai hatapoi teteka seilon laha hana i neinialaha hani Haeu. I awai laha ti kawatan ti lialui woulaha lehe waxi laha to kapi Haeu lian tehue nake i moihin lian tehue ape lawe i lotu huhuali teka seilon ien.

²⁶ Jises tapai hawane ailei puasain ti hukuminiakaha hani Haeu nake i tel sawisawin tapein. Woun solian tapein, i selaia ti ailei hatesol saun lialun ape i hana

hatapo tupuan ti ailei pupuase Haeu. Aile ape Haeu hani i tonain pate tuah tapein ti tesol tonan. ²⁷ I kumahe masin teka liai, teteka masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. Lawe ngain lato hani Haeu waliko tenen i kahuimu puki lialui woulato ape muhin ti teka seilon liai. Tuahe Jises Krai kahui lialui woi seilon tehue wanen lokon ti i mat ukei totonakaha. ²⁸ Teteka masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lato pupuase hahitake nauna ti Moses, lato kumahe sawisawin tapein. Lato tuahe seilon masin kaha, hina waliko tenen lato tae ti usiai namili Haeu. Tuahe kuewa muhin ti Moses ukewa tesol nauna ien, Haeu kilami puki tel Natun masiwi tapein ti hukuminiai seilon hani kapin. Ti i kilami Jises Krai ukei tenen tonain ien, i kak kuinake ka i sohot hawane. Jises Krai liai tenen wanen ti lato. I se tel sawisawin tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon lian tehue.

8

Hahitake tenen namil haun ti Haeu xinoti kapi teka seilon, Krai sohot tel tuhai wasolakaha ma Haeu

¹ Tuah wanen ti tesol kakain ie i ukek ka Jises Krai se tel masiwi tapein ti hukuminiakaha hani Haeu, tetel i toto ti tesol tonain pate tuah ti tone Haeu neiniai teka seilon.

² Ti ien se tehu Ingi Haeu wanen, kumahe atataiai seilon, puki meini Haeu tel Masiwi. Tetesol ien Jises Krai ailele tenen puasain ti hukuminiakaha hani Haeu.

³ Lawe masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ti laha kilami he tehu pon ie, lato lelei manihuh ti teka seilon kauma haniai Haeu ti kahui lialui woulaha. Aile ape Jises Krai tel masiwi tapein ti hukuminiakaha hani Haeu tin i axi Haeu waliko. ⁴ Na masin i tutuen tehu pon itan ie, i kum uke tenen tonain ti masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon. Hoi hina seilon ailele puasain ti haniai Haeu waliko lehe i kahui lialui woi seilon usiai nauna ti Moses.

⁵ Lato pupuas leili tetehe Ingi Haeu i tua ukeke totone tehu Ingi Haeu wanen ti tesol tonan. Aile ape lokon ti Moses apepeas tanomiaia tehu ing sosoxope ti Haeu masin kolakol ka Haeu kapi teka seilon tetan, Haeu kakane Moses ukek, “Aile tanomiwa lawe waliko masin ti nga kola haniwen o he Maunt Sainai.” *(Exod 25:40)*

⁶ Tuahe puase Jises Kraia ti hukuminiaia Haeu ma seilon i xoini hawane pupuase teteka masiwi ti hukuminiaia Haeu ma seilon lato pupuas hahitake nauna ti Moses. Jises Kraia sohot tel seilon ti tuhahi wasolakaha ma Haeu usiaia tenen namil haun ti Haeu xinotiwene kapi teka seilon. Pate i xoini tenen namil ti i xinotimu nake lokon ti i xixinoti tenen namil haun, i ukek ka i aile waliko tenen pamu soliaian hani teka seilon tetan.

⁷ Na tenen namil ti Haeu xinotimu imat i puasala, Haeu tai aile tenen namil haun. ⁸ Tuahe tahitah ti teka seilon, laha xaputi tenen namil ien. Aile ape Haeu tieni hawane laha. Masin ti tel kuluiaia kakai Haeu kakawene leili pepaun, “Haeu tel Masiwi ukek, ‘Taun i luluainima ti nga xinoti tenen namil haun kapi teka seilon tetak, teka Israel ma teka Juda.

⁹ I kumahe masin tenen namil nga xinotimu kapi teka matahaun ti lato lokon ti nga neini ahuti lato ti texux xux Igip.

Tahitah ti lato, lato xaputi tenen namil ien ape nga tale tehitok hani lato.

¹⁰ Tuahe imuh nga xinoti tenen namil haun kapi teka seilon tetak.

Nga hana kongini nauna tetak leili namilolato, nga aile tesol nauna tetak i sohot tone atelato wanen.

Ape nga sohot hawane Masiwi ti lato ma lato sohot hawane seilon tetak.

¹¹ Tap tel i po nau tuahe na tel ti

teka seilon tetak sale tioiak
 nake ti pakataialato kapik lato tioi hawanewen nga,
 hutuima teka naun hani teka axalaha lalap.

¹² Tap wanen nga po tumui laha ti waliko lialun laha aile.
 Nga oxoxi laha ti kawatan ti lialui woulaha.' ” (Jer
 31:31-34)

¹³ Puki Haeu kaxi haxoxo tenen namil haun ti i xinoti kapi
 teka seilon tetan. Aile ape i hatapo tamusuke tenen namil
 ti i xinotimu imat nake i kum puas. Masin waliko tenen
 puasan ape i puputalih, imuh i tapo tamus.

9

Sale hukuminiai seilon ma Haeu ti imat

¹ Hahitake tenen namil ti Haeu xinotimu imat kapi teka
 Israel, i hani lato nauna ti sale lotuian. Tesol tone lotuian
 he tehu pon ie tatanomiai seilon. ² Tesol ien se tehu ing
 sosoxope ti Haeu masin kolakol ka i kapi seilon tetan. I
 selaia uke he huaok. Tewaok ti leilon tehu tutuhi lul buah
 ma tehu sau hetekie bret tenen ti laha kilamiwen haniai
 Haeu. Tetesol ien laha axai Pate Buah ti Haeu. ³ Tewaok
 liai tehiti teik maia akeak, laha axai Buah Tapein ti Haeu.
⁴ Tesol tone luiyai sanda hani Haeu ti laha tanomiwen ani
 gol, i tutu sai melal, tuahe pupuasan i pakata hani tesol
 Buah Tapein ti Haeu. Leilon tehu lohe kakain buah ti Haeu
 xinotiwon kapi teka seilon tetan. Tehu lohe kakain buah
 ien laha pakati atuhi hatehu ani gol. Leilon tehu patula
 ani gol hetekie tenen an axan mana ma teik kuai Aron
 i tanomu kaun hetekie huaik pot tenen mamananan ti
 Haeu tatai huopanim nauna tetan. ⁵ Patul ti tehu lohe
 kakain buah ti Haeu, hua engel axalalu Kerubim laha
 tanomi ani gol ti kolakol ka Haeu kapi teka seilon tetan.
 Paulalu i kakalauhi matan, tetesol tone sapoxiai kake
 manihuh ti kolakol ka Haeu oxoxi teka seilon ti kawatan ti

lialui woulaha. Aoape ie nga kum nexi aheke tesol waliko ien.

⁶ Ti laha apeseni kewa lawe waliko ien, teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon, lawe ngain lato soh hani tesol Pate Tuah ti Haeu ailei puasalato. ⁷ Tuahe mewenae tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon i soh hani tesol Tuah Tapein ti Haeu. I soh hani ien tehue ti leili ahang tehu hetekie kake manihuh ti i telei. I sapoxi kaka ien hani he mate tehu lohe kakain tuah ti Haeu lehe Haeu oxoxi i ma hatesol seilon liai ti kawatan ti tetenen saun lialun ti laha ailewen a tap titioalaha ka lialun. ⁸ Ti sale usiai saun tesol ien, Holi Spirit haxewa hani kaha ka hahalin ti teka seilon soh hani tesol Tuah Tapein ti Haeu nake laha tutuen hahitake tenen aweisal ti hukuminiai seilon hani Haeu usiai nauna ti Moses. A tehu ing sosoxope ti Haeu i tu kikilami tenen aweisal ien.

⁹ Holi Spirit hahanau kaha ie waliko tenen pate tuah. Sale hukuminiai Haeu ma seilon hahitake nauna ti Moses i kum tapai. Waliko ti teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon hahani Haeu ti kahuiwai lialui woi seilon i kum pon hauni hawanei leilolaha lehe namilolaha heh ti kawatan ti lialui woulaha. ¹⁰ Masin ti tesol saun ti nuhi hauniai seilon, i tuahe saun ti hauniai melal ti tupui seilon. Tesol nauna ti Moses sale an ma unum tin masin ien. Tesol saun ien laha aile atengi taen ti Haeu haniwa tenen aweisal haun ti hukuminiai seilon hani kapin.

Aweisal haun ti hukuminiai seilon hani Haeu

¹¹ Ti Haeu haniwa kaha tenen aweisal haun ien, Jises Krai sohot tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. Nake ti pupuasan, kako teka kahikahin kako uke waliko tenen pamu soliaian. Jises soh hani tetesol Tuah Tapein ti Haeu ti tesol tonan kumahe tetehu meini seilon ti laha tanomi he tehu pon itan ie. ¹² Ti Jises soh hani tesol ien, kumahe i hapuasa kake meme ma bulmakau ti haniai

Haeu. I hani puki kakaun wanen ti i mat kahuiai lialui woi seilon lehe waxi laha pon ukei tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. I aile ukek ien tehue wanen.

¹³ Hahitake tenen aweisal ti hukuminiai seilon hani Haeu ti hahitake nauna ti Moses, kake meme ma bulmakau hetekie palonge bulmakau uluha luian, i tapai nuhi haunia melal ti tupui seilon. ¹⁴ Tuaehe kake Jises Krai i xoini tesol waliko ien. Ti pohe Holi Spirit tel tap tahi matean, Jises tel sawisawin tapein i hani lioi i mat ukei totonakako. I nuhi hauni hawane leilokako ape i hahe namilokako ti saun tenen lialun ti i neini kako hani matemate. I aile ukek lehe kako sohot seilon ti ailei waliko ti Haeu tel Masiwi tapein ti kako pahan. ¹⁵ Aile ape hahitake tenen namil haun ti Haeu xinoti kapi teka seilon, Jises Krai se tel tuhai wasolakaha ma Haeu. Jises Krai mat ti kahuiai lialui woi lawe seilon ma oxoxialaha ti hahitake saun lialun, tin hetekie teteka laha ailewen saun lialun lokon ti laha tutuen hahitake tenen namil ti Haeu xinotimu imat. Aile ape hatesol seilon teteka laha sohot nati Haeu, laha uke lian tehue lawe waliko ti Haeu kakawen i hani.

¹⁶ Masin ti tel seilon i uke hatesol soxi muhi matei tel taman. ¹⁷ I tamai hatesol soxi mewenae na tel taman mat. I kum pon tamaiai hatesol soxi ien ti tel taman moihin tutuen.

¹⁸ Tin masin tenen namil ti Haeu xinotimu imat kapi teka seilon, ala i kum puas na tap kaka ti kolai ka tehu matemate sohotuen. ¹⁹ Muhin ti Moses haniwa teka seilon hatesol nauna ti Haeu, i waxi kake bulmakau ma meme hetekie kan. Ape i hapuasa ngaxe tenen pata axan hisop ma ole sipsip tenen laha wexoi hakakaiwen ti sapoxiai teik pepa hina nauna ti Haeu ma hatesol seilon kapin. ²⁰ Ti i aile tenen ien, i ukek, “Tesol kaka ie i kola ka Haeu xinotiwon tenen namil kapimuto ape pahan amuto aile usiwa.” (Exod 24:8) ²¹ Tin i waxi kaka sapoxiai tehu ing soxope ti Haeu hetekie lawe waliko leilon ti laha

hapuasa ailei lotu. ²² Ti salan wanen, hahitake nauna ti Moses sikole ka lawe waliko laha uke sapoxi nuhi haunian kaka. Na tap matemate ma kaka ti haniai Haeu, i kum oxoxi seilon ti kawatan ti lialui woulaha.

²³ Aile ape laha waxi kake manihuh ti nuhi haunia tesol waliko ien. Tuahe lato tua ukekene tesol waliko ti tone Haeu. Kaha kum uke lawe waliko solian ti Haeu na Jises Krai tai mat ti nuhi hauniakaha ti lialui woukaha. Kake Jises Krai xoini hawane kake manihuh.

²⁴ Kumahe Jises soh to hani tehu ingi Haeu meini seilon ti i tua ukekene tetehu ti tone Haeu. I soh to hani tesol tuah ti Haeu ti tesol tonan ape i tuke kaha hani Haeu.

²⁵ I kumahe masin tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon, lawe ahang i soh hani tesol Tuah Tapein ti Haeu leili tehu Ingan ti he tehu pon ie ti haniai Haeu kake manihuh ti kahui ai lialui woi seilon. Kumahe i soh tuhituhi hani tesol Tuah Tapein ti Haeu ti tesol tonan haniai Haeu kakaun ti kahui ai lialui woukaha. ²⁶ Na hina huan ti aile ukek ien, kaie ala i mat hakilawen lilian ti tanomia i tehu pon ie. Tuahe ao pe, imat ti tapoi tehu pon ie, Jises luama ape i mat ti oxoxiakaha ti hahitake saun lialun tehue wanen.

²⁷ Mateakaha seilon tehue ape muhin Haeu kahui kaha usi usi sale woukaha. ²⁸ Tin masin Jises Krai matean tehue. I mat ti ukei totone seilon ti kau i kawatan ti lialui woulaha. Ti aliaian i kum mat ulea ti kahui ai saun lialun ti kaha. Tataen ien teteka seilon laha mon atetengi i, laha uke lawe waliko solian ti Haeu ape laha to kapin lian tehue.

10

I tua ponoa tehue kawatan ti Jises Krai kau en ti nuhi hauniakaha ti lialui woukaha

¹ Nauna ti Moses i tuahe kolakol ti waliko solian ti ape Jises Krai aile haniwen kako. Ahang tehu ma tehu teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon laha to aile hahani

Haeu waliko ti xaxaweniai kawatan ti saun lialun ti teka seilon. Tuae tesol waliko ien i kum pon hasawiai teka laha nahima lotuiai Haeu lehe laha sohot seilon sawisawin tapein ti pulan. ² Na masin i pon, kaie laha kum aile tuhituhi. Na waliko ti teka hukuminiai Haeu ma seilon aile hahani Haeu i nuhi hauni tamusukewen leili tiai teka seilon, ala laha kum namiloi hienake tutuen saun lialun ti laha ailewen.

³ Waliko ti teka hukuminiai Haeu ma seilon ailele ahang tehu tehu, lawe i tua hanamena teka seilon saun lialun ti laha ailewen. ⁴ Kake meme ma bulmakau ti laha hani Haeu i kum pon wanen xaxaweniai lialui woulaha. ⁵ Aile ape imat ti Krais lua hanima tehu pon ie, i kakane tel Taman Haeu ukek,

“Waliko ti laha to aile hahani o, i kum hewi tiam.

Aile ape o aile hasohotu tupuak

lehe nga hani hatapo o.

⁶ I kum hewi uke o ti laha hani o manihuh luian ma na kakaun ti xaxaweniai lialui woulaha.

⁷ Aile ape nga kakane o, ‘Nga ie ti ailei waliko ti paham.

Masin ti laha tai kaxiwen nga ti leili pepaum.’” (Ps 40:6-8)

⁸ Namiloi paxaiwa. Ti imat Jises Krais ukek, “I kum hewi uke o ti laha hani o manihuh luian ma na kakaun ti xaxaweniai lialui woulaha.” I kak ukek ien kalak tesol waliko ien i usima nauna ti Moses. ⁹ Muhin Jises Krais ukek, “Nga ie ti ailei waliko ti paham.” Ien i kola ka Haeu hatapo tamusukewen aweisal ti hukuminian ma seilon ti hahitake nauna ti Moses ape i aile aweisal haun. ¹⁰ Ie se waliko ti namili Haeu. Jises Krais nuhi hauni leilokako ti i mat ukei kawatan ti lialui woukako. Matean tehue wanen ti kaui kawatan ien. I tua ponoa tehu matean ien.

¹¹ Ti hahitake nauna ti Moses, ngain tehu ma tehu teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon laha aile pupuasalaha. Laha to hani tuhituhi Haeu waliko lehe i xaxaweni kawatan ti lialui woi seilon. Tuae i kum pon

hawane. ¹² Tuahe Jises Krai i se tel masiwi tapein wanen ti hukuminiai Haeu ma seilon. I mat tehue ti xaxawenai kawatan ti lialui woi teka seilon. Tiliai puasan i to hani sai manau ti Haeu ti neiniai seilon. ¹³ Ti ien i atengi tataen Haeu hana hatapoa teka laha hil papahoi i hani hahitakan. ¹⁴ Kau i kawatan ti Jises Krai ti ukei totonakako tehue wanen ien, i hasawi hawanewen kako, teteka kako hani Haeu tupuakako. Soliai tenen puasain ti Jises ien, i kum tapo lian tehue.

¹⁵ Puki Holi Spirit kola ka waliko ien salan. Ti kuwen i hanamiloa Jeremaia tel kuluiai kakai Haeu i ukek,

¹⁶ “Haeu tel Masiwi ukek, ‘Imuh nga xinoti

tenen namil haun kapi teka seilon tetak.

Nga aile tesol nauna tetak i sohot tone atelato wanen.

Nga hana kongini nauna tetak leili namilolato.’” (*Jer 31:33*)

¹⁷ Ape imuh i ukek,

“Tap wanen nga po tumui lato ti lialui woulato

ma saun tenen i pahoxai nauna tetak.” (*Jer 31:34*)

¹⁸ Haeu oxoxiwen kako ti kawatan ti saun lialun ti kako. Aile ape tap pupuase waliko ti kako hani Haeu ti hasawiai lialui woukako.

Tu xoxoa ti Jises Krai kalak na hina kawatan

¹⁹ Tesol akikik ti Krai, se ape kako tioi ka kako pon tonai kapi Haeu ti tesol Tuah Tapein leili tonan nake Jises Krai mat ti ukei kawatan ti lialui woukako. ²⁰ I hei hani kako tewau aweisal haun ti hani Haeu. Ti matei Jises Krai teik maia leili Ingi Haeu ti i ak titiehi aweisali seilon hani Haeu, i lexa. Lexai teik maia ien i kola ka ape i pon seilon to kapi Haeu. Aile ape kako uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.

²¹ Jises Krai se tel masiwi tapein wanen ti hukumini-akako Haeu, tel i neneini hatesol seilon tetan. ²² Aile ape kako xohi haniwa kapi Haeu ti he atekako wanen ma hana

hatapoa namilokako haniwa i. Kako aile kewak ien nake Jises Krai xaxaweniwen hienaiakako ti i nuhi hauni kako ti lialui woukako. Ien masin na tel i nuhi hauni tupui tel liai ani kan tenen haun wanen.

²³ Ti xoxoi namilokako ti Krai kako mon eliel tatalewa ukei waliko ti lehe Haeu hani kako nake lawe i aile waliko ti i kakawen. ²⁴ Kako namiloi eliel hawanewa sale hualiai tel tel. Kako he hahikahikawa aile kolai saun ti wawahen ma aile hasolia haniwa seilon liai. ²⁵ Kako kum aile lilioi saun tenen ti hukuma hetekie, hanowi ti teka laha aile lioiwen. Kako haელიel ahewa hakuiai tel tel ti hukuma hetekie nake ngain ti aliai Jises Krai tel Masiwi i xohiwen.

²⁶ Kako teteka kako hong sohoen puase Jises Krai. Tuae na kako tale tehitokako hani Krai ma to aile tatale saun lialun, tap tewau aweisal tutuen i pon xaxawenai kawatan ti lialui woukako. ²⁷ Na masin ien, mewenae liai kako tunahi mamata lalap nake hoi Haeu hani kako kawatan. Tekala hila pahoi Haeu, i towi laha hani tesol ti kaui kawatan ti tap tahi tapoan. Ti ien laha ilameni moloan lalap masin na seilon lua he ah.

²⁸ Namiloi paxaiwa teka laha hahitake nauna ti Moses. Na tel i tale tehiton hani tesol nauna ien, laha telei i na masin hua ma na tolu lato ukek ka salan. Tap wanen tatahan ti teleian. ²⁹ Na masin ien, kawatan tenen pamu lapan i tunahi teka na laha tale tehitolaha hani tel Nati Haeu. Tekala seilon ien laha aile hanowi ka matei Jises Krai tuahe waliko naun, kumahe tuah kalak i se tewau aweisal haun Haeu haniwen kako lehe kako sohot seilon sawisawin ti pulan. Lialui woulaha ien i teheni hawane Holi Spirit, tetel lawe i aile hasolia hakila hani kako. ³⁰ Kako tioi ka Haeu kakawen ukek,

“Nga tetel axiai kawatan hani seilon.

Nga kahui aliake saun lialun ti laha.” *(Deut 32:35)*

Ti he pepai Haeu tin i ukek,

“Haeu tel Masiwi paxai kolongeni woi teka seilon tetan.”

(Deut 32:36)

³¹ Pate lialun wanen ti teteka Haeu tel pate pohen axi laha kawatan.

³² Nameniwa lokon ti uli amuto sohoa ti Jises Krai. Amuto tunahi taun lialun ma kau hakilawen kawatan tuahe amuto uke he kuin. ³³ Taun hina, seilon kak soxeni halialu amuto ma axi amuto kawatan. Hina, amuto huali teka laha kakau kawatan tenen ien. ³⁴ Amuto hina tatahan ti teka laha kakalabus. Amuto xuhai amuam, kalak seilon tua waxi soxiamuto. Amuto tioi ka hina waliko pamu tuah i atetengi amuto tone Haeu, waliko tenen pamu soliaian, tap tahi lialuan.

³⁵ Aile ape amuto kum aka lilioi xoxoi namilomuto ti Jises Krai. Na amuto tu xox tatale, amuto uke soliai kahumuto. ³⁶ Akeni kongini tatalewa aweisal ti Krai kola haniwen amuto kalak na hina kawatan. Na amuto aile hatapo waliko ti Haeu pahan, amuto uke waliko ti i kakawen i hani. ³⁷ Leili pepai Haeu i kak ukek, “Tetel ti Haeu ukek i luainima, kum kue i tahiana. Tap i talitalia.

³⁸ Teka seilon ti Haeu laha aile waliko ti pahan, xoxoi namilolaha i kapiti nanahialaha.

Tuahe na laha tale tehitolaha hani Haeu, i kum amuke laha.”

(Hab 2:3-4)

³⁹ A kako kumahe masin teteka laha tale tehitolaha hani Haeu. Teka seilon ien laha kane tesol ti kaui kawatan ti tap tahi tapoan. Kako teteka namilokako xoxoan ti Haeu, kako kane tesol tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.

11

Xoxoi namilokako ti Haeu se tuah wanen

¹ Na namilokako xoxoan wanen ti Haeu, kako tioi ka i hani kako waliko ti kako to monomon. Na masin ien, kako soh hawane ka waliko ti kako tai ningahi liai i sohot.

² Namiloi paxaiwa teka seilon ti matahaun. Haeu amuke teteka namilolaha xoxoan tetan.

³ Xoxoi namilokako ti Haeu kako tioi ka i tanomi hatesol waliko ti tuahe kakain. I hapuasa waliko ti kaha kum pon ninghian tanomia waliko ti kaha niningahi.

⁴ Sale xoxoi namili Abel ti Haeu, waliko ti i hani Haeu pamu Haeu amuke ti tesol waliko Kein hani i. Aile ape Haeu paxai ukek Abel seilon sawisawin. Abel matewen tuahe xoxoi namilon ti Haeu i hahanau tutuen kaha.

⁵ Xoxoi namili Enok ti Haeu, Haeu waxi hasawi i hani tesol tonan ti i moihin tutuen. I tai tunahi matemate. I tua kaluta hahutuia. Imat ti Haeu waxi i, Haeu amuke hawane i ti pupuasan. ⁶ Tap tel i po aile hamuamua Haeu na i tap namil xoxoan hani i. Tel na pahan i xohi hawane hani kapi Haeu i soh hawanewa tetan ma tin i sohoa ka Haeu kahui hasolia teka laha hani hatapo i tupualaha.

⁷ Xoxoi namili Noa ti Haeu, i hong usi kakaian ape i aile tea waian lalap lehe i, axoan ma natun lato kum lialu taun ti kan hutomi lawe xux. I soh ka i sohot kalak i tai sosohot ti imat. Ti aweisal tewau ien i kola lialui woi teka seilon ti tehu pon ie nake laha tahi kakai Haeu ape laha lialu tamus. Haeu paxai ukek Noa seilon sawisawin nake namilon xoxoan tetan.

⁸ Xoxoi namili Abraham ti Haeu, i hong usi kakaian ape i nahih salili texux xuxun wanen hani tesol ti Haeu kakawen i hani tetan. I aile usi kalak i tai tioi tutuen ka lehe i nahih hani ia. ⁹ Ti i tahiawa tetesol Haeu kakawen i hani i, xoxoi namilon ti Haeu i to ien kalak i kumahe akiki teka ien, i tua to akeak. I ingangai ing tenen ti sosoxope masin ti imuh Aisak ma tel natun Jekop ailele. Waliko ti Haeu kakawen i hani Abraham tin i hani lalul. ¹⁰ Abraham aile ukek ien nake i mon atetengi tesol tonain leili tehu taon puki atataiai Haeu. Tehu taon ien i tu hamalum lian tehue.

¹¹ Xoxoi namili Abraham ma Sara ti Haeu, lalu tan tel akaik kalak lalu salimat kasiawen a Sara i hehin tenen

lieheh. Abraham soh hawane ka Haeu aile hapoponowi waliko ti i kakawen. ¹² Aile ape kalak i salaimat kasiawen ti hatanoi akaik, kilan seilon laha nakuama tetan. Kilaialaha mongohuan kohot ti he maun ma puli hepekeun ti peixux.

¹³ Abraham, Aisak ma Jekop xoxoi namilolato ti Haeu hahamalum atengi lato mat. Tuahe lato tai uke waliko ti Haeu kakawen i hani lato. Lato tioi ka pake lato uke ma lato amuam. Lato to hahaxe ngain tetehu ti ukean. Lato ilameni ukek tehu pon ie kumahe tonalato wanen. Lato kum to latuha uke. ¹⁴ Seilon teka laha aile ukek ien, i kola ka namilolaha i eliel hahawane ti ukei tesol totonalaha wanen. ¹⁵ Na tolu seilon ien namiloi ukek xuxulato wanen texux xux ti lato ahuma, kaie ala lato aliawen ien. ¹⁶ Tuahe namilolato i eliel hahawane ti ukei tesol totonalato ti pamu soliaian, tetesol kapi Haeu. Aile ape Haeu amuke ti lato namiloi ukek i Haeu Masiwi ti lato. Ape i apeseni hani lato tesol tonain tuah kapin leili tehu taon tetan.

¹⁷ Abraham namilon xoxoan wanen ti Haeu, lokon ti Haeu tohongi lali i. Ti Haeu hone i hanian tel natun hanowi manihuh ti laha telei ape hani i, Abraham apeas hahawane. Kalak i se tel seilon Haeu kakawen ti hanian waliko solian, tin lehe i telei tel natun ape hani Haeu. Natun se telawe ien. ¹⁸ I kum nomuha ailean kalak Haeu kakanewen i ukek, “Tekanakuan tetam laha ahuma ti Aisak.” *(Gen 21:12)* ¹⁹ Abraham tioi ka Haeu pon hamoihai teka maten. I namiloi ukek na Haeu pahan, i hamoiha aliake Aisak. Lokon ti Haeu hakongu i ti teleiai Aisak, masin ka Abraham waxi aliake i ti matean.

²⁰ Xoxoi namili Aisak ti Haeu, i kakane hua natun Jekop ma Iso waliko solian ti Haeu aile hani lalu imuh.

²¹ Xoxoi namili Jekop ti Haeu, i kamei Haeu ti aile hasolia haniai hua nati Josep wawan. Ape i lotu sameni Haeu. I pate ape salaimat, sikole i mat. Ti i lolotu ien i tua sesekua he teik kuaian.

²² Ti ape i xohiwa taun ti matei Josep, xoxoi namilon ti Haeu, i kakak ka Haeu oxoxi teka Ju ti Igip ma i hone laha kau hetekiewa kuin nake i soh ka Haeu neini ahuti lato ti Igip.

²³ Tel tame Moses ma tel tinan, xoxoi namilolalu ti Haeu, lalu muneni tel natulalu pangapang toluhu muhi takahan. Lalu kum mamata waliko ti na Fero tel masiwi ti Igip aile hani lalu. Lalu paxai tioi ka i akaik tuah.

²⁴ Ti Moses lapawa, xoxoi namilon ti Haeu i noseni ka laha kum aile hahani i hanowi ka i tel seilon tuah kalak i ape nati tel hehin nati Fero. ²⁵ Aile ape i namiloi ka pamu ewian na i kau kawatan kapi teka seilon ti Haeu. Kumahe pahan tuahe hamuamui tupuan i ahuma ti ailei saun lialun. Tenen amuam ien tuahe ti teik taun kukunun. ²⁶ I hana hatapo namilon hani kahun ti i luluainima imuh. I xoini hatesol waliko solian ti Igip. Aile ape i namiloi ukek, pamu ewian na i kau kawatan ti laha teheni halialu i. Tenen saun ien tin laha aile hani Krais imuh. ²⁷ Xoxoi namilon ti Haeu Moses kum mamata lengei Fero tel masiwi ti i salili Igip. I uke he angiamat ape i kum lioi namil ti i ailewen nake i hana haxoxo hawane namilon hani Haeu. I soh ka Haeu kakapiti i kalak tap tel ningahiwen Haeu. ²⁸ Xoxoi namili Moses ka Haeu oxoxi teka seilon tetan ti Igip, i hone laha teleiai tok sipsip wawan uluha ma sapoxiai kakaun hani he aweing ti ingalaha. I aile ukek ien lehe tel engel ti teletele Haeu taloma, i kum telei teka akaik wawan pamu ti teka Israel, teteka seilon ti Haeu.

²⁹ Xoxoi namili teka Ju ti Haeu, laha hong usi kakai Moses ape laha nahih koti Kanitax Kakan hani sai liai tepaun he tewau aweisal Haeu aile ti i tikele kanitax. Ti teka seilon ti Igip tohongi lali tewau aweisal ien, kanitax atuhi lato ape hatesol waut mat.

³⁰ Xoxoi namili teka Ju ti Haeu, laha hong usi kakai Josua ape laha nahih kakalini titieh pot ti tehu taon Jeriko leili ngain tepanim huohu. Muhi tesol ngain ien, titieh tua put manan.

³¹ Rahab tel hehin ti aweisal, xoxoi namilon ti Haeu, i auni muneni hua seilon Josua taloa ti palini paxaiai xux ti kakalini Jeriko. I tai mat tuai teka laha tahi kakai Haeu.

³² Pate ape kilan meng nga kaxi haniwen amuto sale teka seilon hina namil xoxoan ti Haeu. Laha tin pate kilan tutuen masin Gidion, Barak, Samson, Jepta, David, Samuel ma teka kuluai kakai Haeu. Pate kilan kasia na nga to kaxi hatapo. ³³ Xoxoi namilolato ti Haeu lato aile waliko tenen tenen. Teko lato waxaini ti lato hil waxi xux. Teko lato masiwi ti seilon neinialaha ailei waliko sawisawin ape lato uke waliko ti Haeu kakawen i hani lato. Teko lato kongini laion ti hamangei seilon. ³⁴ Teko ti lato pon tipehiai ah ti i xek lengeleng ape i kum pon hamangealato. Lato kuosel hakilawen ti teka seilon tohongi lali teleialato. Lokon ti tap kuilato, Haeu aile haku i lato. Lato uke he kuin ti hilehile ape teka seilon ti hile ti xux liai nomuha lato. ³⁵ Teko hehin lato hana namilolato hani Haeu, i hamoiha aliake teka akikilato.

Tuahe teka ti lato, seilon liai hani lato moloan lalap. Ala i pon lato salia na masin lato ukek lato kum soh ti Haeu. Lato tai aile ukek ien nake lato mon atetengi tonain pamu soliaian ti Haeu hani lato. ³⁶ Teko lato kau kawatan ti seilon kak soxeni ma heti hamange lato ape teka ti lato laha xinoti ani sen ape kalabusi. ³⁷ Teko ti lato, seilon liai hokai telei ani pot, teka laha koti tupualato uke huaok ma teka laha telei ani ngol weluwelun. Teko lato sos ahuahu hani tesol tesol, lato sosoi tale uli sipsip ma meme nake lato pate tap soxi. Teko seilon laha kum soh ti Haeu laha aile halialu lato ma axi lato kawatan tenen tenen. ³⁸ Ti husele soliai woulato, i kum tapai hawane na laha to akati

lato. Lato tua to sosoxope he lohong, he maunten, he wawe pot ma leili wal ti he hepekeun.

³⁹ Haeu amuke lato hatesol nake lato soh tetan. Tuahe lokon ti lato tutuen he tehu pon ie, tap tel ti lato kewen waliko ti Haeu kakawen i hani lato. ⁴⁰ Haeu namiloi peleiwen ka waliko ti i hani lato ma kako imuh pamu soliaian. Aile ape i tai hani hulutini lato. Pahan ati kako hatesol sohot seilon tenen sawisawin tapein.

12

Haeu nau hasawi teka natun

¹ Kilan wanen seilon laha kola haniwen kako xoxoi namilolaha ti Haeu. Laha masin teka seilon ti matamata ti hakuiai teka lato lokolok wa. Masin ti lato hana hatapo tupualato hani tehu lokoloko ien, kako hana hatapoa tupuakako hani usiai Haeu. Aile ape kako lioi xaxaweni hatapoa waliko tenen i kokongini kako. Kako aile lioiwa saun lialun ti i titiehi kako ailei saun ti Haeu pahan. ² Kako hana hatapoa namilokako haniwa Jises. Nake i, kako soh ti Haeu ma xoxoi namilokako ti Haeu i lap ahe tatala. I kau kawatan he teik kros nake ti amuam i uke imuh. I kum nam waxi hienain ti sale matean he kros. Aoape ape i toto tesol tonain pate tuah kapi Haeu. ³ Namiloi paxaiwa Jises Krais. I kau hakila kawatan ti teka seilon lialun aile halialu i. Tuahe i tu eliel tatala. Amuto hanowiwa tetan lehe waxi namilomuto kum put ma tin amuto kum aka lioi puase Haeu.

⁴ Amuto hahaeliel hileiai saun lialun tuahe amuto tai mei kewa pahoiwai saun lialun ti na laha telei amuto. ⁵ Kaie amuto maluhe teik kakain leili pepai Haeu ti i kak hakui amuto teka natun? I ukek,

“Tesol natuk, hong aka matainiwa

na nga tel Masiwi kola hani amuto

waliko tenen kumahe sawisawin amuto ailele.

Amuto kui kewa na nga nau hasawi amuto.

⁶ Nga nau hasawi teka ti nga waheni.

Nga axi kawatan hani teka natuk
ti na lato tahi kakaiak.”

(Prov 3:11-12)

⁷ Haeu aile hani kako hanowi ka natun wanen. Aile ape tu xoxoa leili taun ti kawatan nake i hanau hahasolia kako. Tame akaik tenen lahan na i kum nau natun? ⁸ Haeu lawe i nau hasawi teka natun. Teteka na i kum nau, kumahe salan natun. Laha masin tuahe nati aweisal. ⁹ Kako hina lokako hani tamakako ti lato nanau kako. Ala pamu kako hani hatapoa tel Tamakako Haeu tupuakako, tetel i hani kaha hanawain. Na kako aile ukek ien kako to kapin lian tehue.

¹⁰ Teka tamakaha nau kaha ti kaha tutuen hahitakalaha. Laha haeliel hawane ti nau hasawiakaha. Tuahe nauan ti Haeu mewenae i hasolia kako lehe kako sohot seilon tenen i kola hawane woun i Haeu. ¹¹ Ti Haeu nau hahasawi kako, kako kum amuke, tiakako i kawat. Tuahe hina solian tetan. Na kako nam waxi hasawian ti Haeu, kako sohot seilon tenen i usiusi saun ti i pahan ape tiakako i eng soli.

¹² Aile ape na namilomuto lehe i put hanowi tel seilon tenen aen ma minan pate pusoan, kui kewa. ¹³ Aile hasawiwa nanahiamuto lehe teka namilolaha kumahe xoxoan ti Haeu, pupuasakako i hakui aliake laha. Ape namilolaha i kum put hanowi seilon tenen waxosi putaian pate malimun.

Kako hong usiwa kakai Haeu

¹⁴ Haelieliwa ka wasolamuto kapi hatesol seilon lawe solian ma hani hatapoa Haeu tupuamuto nake tap tel po ningahi Haeu na i kum hani hatapo i tupuan. ¹⁵ Lepetawa uke amuto sel ti waliko solian ti Haeu. Kanipetiwa nanahiamuto uke i hakawata aliake amuto ma i haputa halialu kilan seilon. Ien hanowi mahe, pata tenen maxaian na i xexex leilomuto. ¹⁶ Kolongeniwa ka tap tel ti amuto i put ti ailei saun lialun hanowi ti Iso. I kum nam waxi Haeu ape i

aka lioi waliko ti ala i tel pamu ukean tuahe ti angiaian tehu. ¹⁷ Masin ti amuto tioi, imuh pahan i uke waliko solian ti i aka lioiwen tuahe tel taman kapitini. Kalak i tang tahane soliai tesol waliko ien, tap aliakean. Tap aweisal ti i pon ukean.

¹⁸ Namilo i paxaiwa sale xohiamuto hani Haeu. Liai tenen ti teka matahaun ti amuto. Laha nahih hani tehu Maunt Sainai ti i kum pon laha soti. Ti ien laha ningahi maunten hatehu i xekexek. Axuan pate lalap kakalini i. Aupol pate kuin hetekie akah. Maun hatehu i tilok. ¹⁹ Laha hong lalape tangiai waliko masin suhusuh ape Haeu kakak kapi laha. Ti laha hongoa, laha kamei eliel i ka kum kak ukekek ien. ²⁰ Laha kum pon hawane. Pate laha mamata ti Haeu kak ukek, “Kalak na tuahe manihuh i nahih hani he tehu maunten ie, amuto hokai teleiwa ani pot.” *(Exod 19:12-13)* ²¹ Waliko ti i sosohot Maunt Sainai, hamatau hawane seilon. Puki alia Moses i ukek, “Nga mamata xexex hawane.” *(Deut 9:19)*

²² Tuahe amuto, sale xohiamuto hani Haeu pate liai tenen wanen. Amuto hanowi ka amuto nahih hani tehu Maunt Saion, tehu Jerusalem haun, tetehu taon ti Haeu tel pate pohen. Ien masin ka amuto kapi Haeu ti tesol tonan. Ti ien kilan kilan wanen engel lawe lato apuha amuam. ²³ Amuto ape soh akatiwen teka kahikahi Krai. Amuto ape nati Haeu ukei waliko ti i kakawen i hani teka natun. Haeu tai konginiwen axamuto ti ukei tonain kapin ti tap tahi tapoan. Amuto seilon ti Haeu tel paxai kolongeniai woi lawe seilon. Amuto tuai teka seilon ti imat laha hani hatapo Haeu tupualaha ape laha sohot seilon tenen i paxai ukek laha sawisawin. ²⁴ Amuto hahitake Jises Krai tetel tuhai wasolakako hani Haeu, ti Haeu xinoti tenen namil haun ti hukuminiai seilon hani kapin. Amuto soh hawane ka Krai mat he kros ti awaiamuto ti kawatan ti lialui woumuto. Ie pamu tuah ti na Abel mat nake muhin ti Kein

teleiwa i, Haeu axi Kein kawatan.

²⁵ Haeu lawe i kakak kapimuto. Kolongeniwa ka amuto kum hong watakai kakaian. Teka ti matahaun ti kako laha tahi kakai Haeu ti teka seilon tetan kaxi hahani laha hanowi ti Moses. Laha kum salini uke kawatan. Na masin ien, teteka kaha tale tehitokaha hani Haeu, tetel ape i kak sawi hani kaha, pamu lapan kawatan i axi kaha. ²⁶ Lokon Haeu kaakane teka matahaun ti kako ti laha kapi Maunt Sainai, lalape kinaxon i nuei tehu pon ie. Tuaehe imuh i ukek, “Tuen tehu kumahe nga nuei mewenae tehu pon itan, hetekie maun ti patul.” (*Hag 2:6*) ²⁷ Teik kakain ien salangawan masin, hatesol waliko ti Haeu tanomi, i nuei xaxaweni tenen ti i kum to kue. I hamalumini mewenae waliko tenen i to lian tehue.

²⁸ Aile ape, nake kako ukeke tehu tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan, kako kak kemulik haniwa i tel neiniakako. Kako sameniwa ma haxawawa axan ti aweisal tenen i amuke. Kola hawanewa lomuto haniwa i ma kanipetiwa nanahiamuto uke amuto aile waliko ti i watakai. ²⁹ Haeu axi kawatan hani teka laha kum nam waxi i hanowi ah ti i lui hatapo waliko.

13

Tiliai kakain

¹ Amuto he wawahen tatalewa ti leili atemuto hanowiwa ti Kraiss. ² Aile kapitiniwa saun ti waxi auniai seilon ti xux liai laha lua hani kapimuto. Hina seilon laha waxi auniwen teka engel hani leili ingalaha a laha kum tioi. ³ Nameniwa hualiai teka leili kalabus. Aile haniwa laha hanowi na amuto kapi laha. Tin masin nameniwa teka laha kakau kawatan. Aile haniwa laha hanowi ka tin amuto kakau kawatan.

⁴ Hua na lalu sal, lalu hamalum kapitawa lalu. Paxai kewak ka pate tuah. Haeu axi kawatan hani teka laha

xuina axoi seilon liai ma teka laha ailele saun lialun ti wawan hehin.

⁵ Kum halepelep ti ngahoi moni. Amukewa waliko ti amuto hina. Haeu kakawen i ukek,
“Tap wanen nga po salili amuto.

Tap wanen nga paxai lioi amuto.” *(Deut 31:6)*

⁶ Aile ape i pon kako kak hawane ukek,

“Haeu tel Masiwi i se hualiak.

Nga kum mamata ti tenen

na seilon aile hani nga.” *(Ps 118:6)*

⁷ Nameni aliakemua teka masiwi ti amuto, teka laha kaxi hahani amuto kakai Haeu. Paxaiwa ani pupusalaha ape puas usiwa xoxoi namilolaha ti Haeu.

⁸ Jises Krais i kum sohisohia. I tin mamasin titihah, tetelao ma lawe. ⁹ Kum hahani tel na seilon neini hakalala amuto ti Haeu ti laha hahanau waliko tenen haun ti i hahataxina seilon. Usiai nauna tenen tenen ti sale an i kum huali kaha. Teka laha usiusi nauna ti an tenen ewi kaha ani ma na kumahe, laha kum uke tenen na solian tetan. Haxoxoa namilokako ti lalape soliai Haeu nake tenen ien i hakui hawane kako. ¹⁰ Kako nameniwa soliai tehu matei Jises Krais ti oxoxiakako ti kawatan ti lialui woukako. Teka laha usi kakapitini saun tenen ti laha lelei manihuh hani Haeu nake laha sokok i hasawi laha hani kapin, laha kum pon ukei solian ti matei Krais.

¹¹ Usiai saun ti teka Ju, tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon i kau kake manihuh hani tesol Tuah Tapein ti haniai Haeu kahui lai lialui woi seilon. Tuahe tupui manihuh ien laha lui hani melal ti toan. ¹² Jises tin i kau kawatan ape i mat melal ti tehu taon Jerusalem. Puki i mat ti kahui lai lialui woukaha lehe kaha hani hatapo Haeu tupuakaha. ¹³ Aile ape kako hana hatapoa xoxoi namilokako haniwa Krais tel awaiakako ti kawatan ti lialui woukako. Kako kum nonomuha ti ukei hienain hanowi ti Krais kauen. ¹⁴ Nameniwa ka he tehu pon ie kumahe

tonakako lian tehue. Kako mon atetengi tehu tonain kapi Haeu i luluainima imuh.

¹⁵ Aile ape nake ti puase Jises Kraiss, lawe kako sameniwa Haeu. Ie se waliko ti kako hani i, tetel kako ukek Masiwi ti kako. ¹⁶ Kum aka lilioi ailei waliko solian ma hualiwa teka tonalaha lialun. Saun tenen ien i hamuamua Haeu. Ie se waliko ti Haeu pahan kako aile haniwa i.

¹⁷ Hong usiwa teka masiwi ti amuto laha neneini amuto ti aweisali Haeu. Ailewa waliko ti laha kakane amuto ailean. Nameniwa ka imuh Haeu paxai kolongeni puasalaha ti ngahatiamuto. Hong tamaniwa kakaialaha lehe laha aile amuke puasalaha. Na tap, i hakawata tialaha ape amuto kum tunahi solian tetan.

¹⁸ Lotu hualima amite teka kaxi ahutiai meng solian ti Jises. Namilomite i eliel hahawane ka Haeu kum paxai wataakai amite. Amite is hawane ti puas leili atemite lehe waxi nanahiamite lawe i hamuamua Haeu. ¹⁹ Puki alia nga, kamekame tetak hani amuto ti lotu elieliwa lehe kum kue nga sohot paxai ulea amuto.

²⁰ Jises Kraiss i masin tel ngahatiai sipsip solian. I waxeni, i awai ma i neini kako. Haeu tel i hatona hasolia tiakako, i hamoiha Jises tel Masiwi ti kako ti tehu matean he kros. Ti aweisal tewau ien, i hapoponowi tenen namil haun ti i xinotiwon kapi kako lian tehue. ²¹ Aile ape nga kamei Haeu ti haniamuto hatesol waliko solian ti i huali amuto ailei waliko tenen i pahan. Nga kamei hetekie i ti puas tatalei leilokako teka hahitake Jises Kraiss lehe kako sohot hawane seilon tenen i amuke. Kako haxawawa axe Jises Kraiss lian tehue. Salan wanen.

²² Tesol soliai akikik ti Kraiss, nga kamei eliel amuto ti hong auniai kakain ie ti hualiamuto pake teik pasuk kumahe pate weluwelun.

²³ Pahak amuto tioiwa ka Timoti tel akikikako ti Kraiss i ahutawen ti kalabus. Na i tapau tunahima pala aoape, nga uke i kahitiak na nga lua paxai amuto.

²⁴ Amuam tetak haniwa hatesol teka masiwi ti amuto ma hatesol teka kahikahi Krai. Tekah kahikahi Krai ti texux xux Itali, tin lato hakaua amuam hani amuto.

²⁵ Solian ti Haeu haniwa amuto hatesol.

KAKAI HAEU

The New Testament in the Seimat language, The Ninigo Islands,
Manus Province, Papua New Guinea

Nupela Testamen long tok ples Seimat, Manus Provins, Niugini
copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Seimat

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2013-10-14

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2018 from source files dated 14 Jun
2018

9fa179b2-dd20-5dbd-9745-1fb6d5f9b415